



Przestrzeń dla partycypacji

O projekcie „Przestrzeń dla Partycypacji 2”

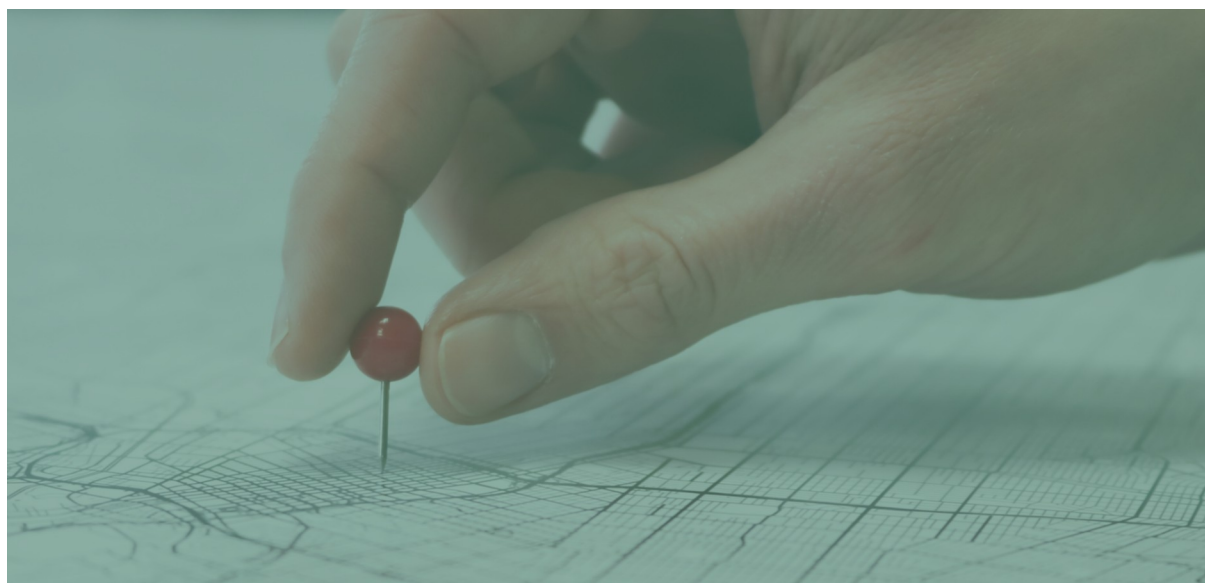
Choć konsultacje społeczne dokumentów planistycznych od lat są dla gmin obowiązkowe, wciąż stanowią wyzwanie dla osób je organizujących, a dla ich uczestników i uczestniczek – bywają nieatrakcyjne lub zbyt skomplikowane, by się w nie włączyć.

Projekt „**Przestrzeń dla Partycypacji 2**” miał na celu wsparcie gmin w takim zaplanowaniu i przeprowadzeniu konsultacji, by zapewnić aktywny udział mieszkańców i mieszkanek od samego początku procesu planistycznego oraz pomóc lepiej poznać ich oczekiwania i potrzeby odnośnie do konsultowanych obszarów.

Projekt był realizowany przez Fundację Stocznia, Fundację Pracownia Zrównoważonego Rozwoju i Związek Miast Polskich, a trwał cztery lata – w tym czasie z naszym wsparciem konsultacje zrealizowało **27 gmin**, korzystając z nowych dla siebie sposobów angażowania społeczności lokalnej do dyskusji o planowaniu przestrzennym.

Przykładowe inspirujące procesy konsultacyjne – pochodzące z 6 gmin różnego typu i wielkości – opisujemy poniżej, a po więcej informacji o całym projekcie odsyłamy na stronę

<https://partycypacjaobywatelska.pl/przestrzen>.



Konsultacje społeczne – inspiracje

Chełmno (woj. kujawsko-pomorskie)

Co konsultowano?

Przedmiotem konsultacji w Chełmnie, trwających od jesieni 2019 do maja 2020 roku, było **opracowanie projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta**. Urząd chciał włączyć mieszkańców i mieszkanki przede wszystkim do dyskusji o **wyzwaniach związanych z mieszkalnictwem i komunikacją**, a także o **rozwoju turystyki i funkcjonowaniu miejskiej starówki**.

Głównym pytaniem konsultacji było: „**Jakie ma być Chełmno w 2050 roku (#chełmno2050)?**”. Miało ono zwrócić uwagę na długofalowy, strategiczny charakter dokumentu, jakim jest studium.

Konieczność zmiany studium wynikała z faktu wyczerpania możliwości rozwoju miasta, które były określone we wcześniejszym dokumencie. Ze względu na niewielką powierzchnię potrzebny był ponowny przegląd kierunków zagospodarowania Chełmna.

W zakresie **mieszkalnictwa** przedmiotem rozmów był głównie rozwój budownictwa mieszkaniowego wielorodzinnego, którego obecnie brak w mieście, a także potencjalnych terenów inwestycyjnych.

W zakresie **transportu miejskiego** konsultowano m.in. lokalizację przystanków komunikacji miejskiej i regionalnej oraz układ i charakter ścieżek rowerowych.

W zakresie **funkcjonalności starówki** dyskutowano przede wszystkim kwestię stref parkingowych oraz strefy pieszej na rynku i ulicach doprowadzających. Konsultacjom towarzyszyła kampania informacyjna na temat ograniczeń konserwatorskich dotyczących budynków zabytkowych. Podczas spotkań rozmawiano też o wykorzystaniu potencjału wału wiślanego biegnącego w mieście do celów turystycznych.

Jak konsultowano?

W ramach konsultacji odbyły się **spotkania otwarte** poświęcone miejskiej starówce, komunikacji miejskiej i infrastrukturze przystankowej oraz układowi ścieżek rowerowych. Podczas spotkań dzieci mogły wziąć udział w warsztatach „Budujemy miasto”. W dalszej części procesu odbyło się również spotkanie poświęcone terenom ogrodów działkowych, które są zamieszkiwane przez osoby w kryzysie bezdomności.

Poza spotkaniami dla mieszkańców i mieszanek urząd zorganizował też **spotkanie dla przedsiębiorców ze starówki** oraz **spacer badawczy** poświęcony tematowi komunikacji.

Mieszkańcy i mieszkanki miasta mogli także wypełnić **ankiety** (papierowe lub elektroniczne) i podzielić się w niej swoimi pomysłami.

Szczególnym elementem procesu był **rajd rowerowy**, który odbył się w ramach Europejskiego Tygodnia Zrównoważonego Transportu i był pretekstem do podsumowania wniosków z wcześniejszych etapów konsultacji dotyczących kwestii transportu i przedstawienia planów miasta na rozwój infrastruktury rowerowej. Udział w rajdzie wzięło prawie 100 osób, peletonowi przewodził burmistrz miasta.

Jak podsumowano konsultacje?

Konsultacje społeczne nowego projektu studium były pierwszym tak rozbudowanym procesem konsultacyjnym w Chełmnie. W ich wyniku urząd otrzymał od mieszkańców i mieszanek wiele cennych informacji – przydatnych nie tylko przy tworzeniu studium, lecz także w pracach dotyczących całościowego rozwoju miasta.

Wyniki konsultacji zostały szeroko podsumowane na stronie urzędu (oprócz **raportu** z opisem przebiegu procesu znalazła się tam również **prezentacja** z wynikami ankiet i podsumowaniem spotkań). Dodatkowo do każdego domu w mieście trafiła **ulotka z podsumowaniem konsultacji**.

Z przebiegu procesu powstał również **materiał filmowy** prezentujący wyniki spotkań i ankiet z przykładami działań już podjętych lub w całości zrealizowanych w odpowiedzi na zebrane głosy, a także **wystawa plenerowa** prezentująca najważniejsze wnioski i dotychczas zrealizowane lub podjęte działania.



Więcej informacji

Informacje o konsultacjach na stronie projektu „Przestrzeń dla Partycypacji 2”:

<https://partycypacjaobywatelska.pl/przestrzen/uczestnicy/chelmno/>

Podsumowanie konsultacji na stronie miasta: <https://chelmno.pl/pl/zaplanujmy-nasze-miasto-podsumowanie-konsultacji-spoecznych/>



Jak podsumowano konsultacje?

Spotkaniem wieńczącym proces były **warsztaty projektowe**, podczas których urząd zaprezentował wyniki wcześniejszych etapów konsultacji, a mieszkańcy i mieszkanki mieli możliwość wspólnego stworzenia makiety dla obszaru objętego planem oraz przedyskutowania wypracowanych rozwiązań przestrzennych.

Choć konsultacje przebiegały w czasie pandemii COVID-19 ograniczającej możliwość organizacji spotkań, wzięło w nich udział około 300 osób. Tak duża frekwencja była wynikiem przede wszystkim dobrego doboru technik konsultacyjnych i zaangażowania w promocję procesu szerokiego grona interesariuszy – nie tylko urzędników i urzędniczek, lecz także przedstawicieli i przedstawicielek organizacji pozarządowych, rady miasta i mediów.

Podczas konsultacji urząd zebrał łącznie ponad 250 ankiet, które – razem z wynikami warsztatów projektowych i wnioskami z rozmów z uczestni(cz)kami procesu – stały się punktem wyjścia dla opracowania projektu planu i zostały zaprezentowane w **raporcie** udostępnionym na stronie internetowej urzędu.

Więcej informacji

Informacje o konsultacjach na stronie projektu „Przestrzeń dla Partycypacji 2”:

<https://partycypacjaobywatelska.pl/przestrzen/uczestnicy/elk/>

Podsumowanie konsultacji na stronie miasta: <https://www.elk.pl/ogloszenie/417/konsultacje-spoeczne>

Gdynia (woj. pomorskie)

Co konsultowano?

Konsultacje społeczne w Gdyni, przeprowadzone od kwietnia do maja 2021 roku, dotyczyły **opracowania projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego tzw. osiedla Meksyk**, które jest częścią dzielnicy Chylonia.

Celem konsultacji było uzyskanie opinii mieszkańców i mieszkanek na temat ogólnodostępnych terenów rekreacyjnych, poznanie ich zapotrzebowania na tereny usługowe i miejsca postojowe, a także zebranie oczekiwań na temat układu komunikacyjnego, w tym inwestycji drogowej wnioskowanej przez jednego z właścicieli terenu.

Jak konsultowano?

W celu dotarcia do różnych grup odbiorców urząd przeprowadził szeroko zakrojoną **akcję informacyjną** – informacje o konsultacjach znalazły się w prasie, internecie, na mobilnej tablicy informacyjnej umieszczonej na terenie objętym planem, a także na plakatach i ulotkach z dołączonymi anketami, które trafiły wprost do skrzynek mieszkańców i mieszkanek. Indywidualne zaproszenie do wzięcia udziału w konsultacjach otrzymali również właściciele lokalnych firm znajdujących się na osiedlu i w jego okolicy oraz członkowie i członkinie rady dzielnicy.

W ramach konsultacji urząd przeprowadził **badanie ankietowe** w formie papierowej i za pośrednictwem formularza internetowego. Wzięło w nim udział prawie 150 osób, a jego wyniki stanowiły podstawę m.in. do ćwiczenia warsztatowego na spotkaniu online podsumowującym całe konsultacje.



Ważnym elementem procesu był **mobilny punkt konsultacyjny**, który łącznie odwiedziło około 70 osób. Do zatrzymania się przy punkcie zachęcał rower konsultacyjny, który nie

tylko pomagał w transporcie ankiet i innych materiałów, lecz także służył za ruchomą reklamę konsultacji. Podczas spotkań na punkcie mieszkańcy i mieszkanki mogli zaproponować rozwiązania przestrzenne na osiedlu oraz wskazać obszary problemowe, na podstawie których zaplanowana została trasa późniejszego **spaceru badawczego**.

Jak podsumowano konsultacje?

Zwieńczeniem konsultacji było **spotkanie online**, podczas którego omówiono wyniki ankiet i wszystkich przeprowadzonych rozmów, a także przedyskutowano program usługowy i rekreacyjny osiedla oraz zagadnienia komunikacyjne, dotyczące m.in. szerokości ulic i miejsc postojowych.

Podsumowanie przeprowadzonego procesu zostało ujęte w **raporcie** oraz w postaci **interaktywnego narzędzia internetowego StoryMaps**.

Większość spotkań zorganizowanych w ramach konsultacji cieszyła się wysoką frekwencją, co pozwoliło urzędowi uzyskać cenne informacje na temat głównych obszarów problemowych oraz poruszyć inne, istotne dla mieszkańców i mieszanek kwestie, a także na bieżąco rozwiewać ich wątpliwości. Niezwykle cennym doświadczeniem był spacer badawczy, w którym wzięło udział około 30 osób i który pozwolił planistom dokładnie poznać ich potrzeby oraz problemy przestrzenne osiedla.

Więcej informacji

Informacje o konsultacjach na stronie projektu „Przestrzeń dla Partycypacji 2”:

<https://partycypacjaobywatelska.pl/przestrzen/uczestnicy/gdynia/>

Podsumowanie konsultacji na stronie miasta: <https://bip.um.gdynia.pl/plany-miejscowe-w-trakcie-sporzadzania,424/0707-osiedle-meksyk,535931>

Kielce (woj. świętokrzyskie)

Co konsultowano?

Konsultacje społeczne w Kielcach, które miały miejsce od października 2019 roku do lutego 2020 roku, dotyczyły **zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta w zakresie tzw. Wzgórza Karscha**, czyli prywatnego terenu o dużej wartości historycznej, obecnie zdewastowanego i zaniedbanego. Celem konsultacji było wypracowanie społecznego kompromisu co do przyszłego sposobu zagospodarowania tego terenu i czekającej go rewitalizacji.

Jak konsultowano?

Przed rozpoczęciem konsultacji urząd przeprowadził **działania promocyjno-informacyjne**, na które składały się: informacje o konsultacjach na stronie urzędu i w prasie, akcja plakatowa na słupach informacyjnych, przystankach komunikacji miejskiej, w siedzibie urzędu oraz w pobliżu Wzgórza Karscha, a także ulotki. Dla osób zainteresowanych konsultacjami przygotowano również **skróconą historię Wzgórza Karscha i broszurę** na temat procesu planistycznego.

Konsultacje odbyły się w dwóch etapach. Pierwszy etap (diagnostyczny) rozpoczął się **ankietą** w wersji papierowej i online, która miała pomóc zbadać, jak Wzgórze funkcjonuje w świadomości mieszkańców i mieszkanki oraz jakie ich zdaniem są największe problemy tego miejsca. Następnie odbyły się trzy **mobilne punkty diagnostyczne**, podczas których urzędnicy i urzędniczki zachęcali do wypełnienia ankiety i rozmowy o konsultowanym terenie. W efekcie zebrali ponad 400 ankiet.

W drugim etapie (projektowym) odbyło się natomiast **spotkanie warsztatowe** w kieleckim Instytucie Dizajnu, na które składały się eksperckie prezentacje na temat historii Wzgórza i dobrych praktyk w projektowaniu na obszarach historycznych oraz wspólna praca z makietą obszaru objętego konsultacjami. Uczestnicy i uczestniczki spotkania mieli możliwość zaproponowania preferowanych przez siebie form zagospodarowania tej przestrzeni i stworzyli wspólnie pięć różnych koncepcji.



Jak podsumowano konsultacje?

Oba etapy konsultacji urząd podsumował w szczegółowych **raportach**, które przekazał także prywatnym właścicielom Wzgórza Karscha i Świętokrzyskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków.

Więcej informacji

Informacje o konsultacjach na stronie projektu „Przestrzeń dla Partycypacji 2”:

<https://partycypacjaobywatelska.pl/przestrzen/uczestnicy/kielce-2/>

Podsumowanie konsultacji na stronie miasta: <https://www.kielce.eu/pl/aktualnosci/wzgorze-karscha-jest-waznym-miejscem-dla-kielczan-1.html>

Mrocza

Co konsultowano?

Głównym celem konsultacji społecznych w Mroczy, realizowanych od sierpnia do listopada 2021 roku, było zebranie **założeń do projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dotyczącego terenów zielonych i przeznaczonych do rekreacji**, które gmina zamierzała poddać rewitalizacji.

Jak konsultowano?

Urząd zastosował w procesie konsultacyjnym różne **działania informacyjno-promocyjne**. Głównymi źródłami informacji na jego temat była strona internetowa i fanpejdż urzędu, gdzie umieszczane były wszystkie aktualności i zapowiedzi wydarzeń. Informacje o prowadzonych konsultacjach pojawiały się również w prasie lokalnej, na plakatach, w broszurze informacyjnej oraz przy okazji zebrań osiedlowych i sołeckich. Rozsyłane były również indywidualne zaproszenia. W działania informacyjno-promocyjne udało się zaangażować radnych, sołtysów, przewodniczących zarządów osiedli oraz lokalny klub seniora.

W ramach konsultacji mieszkańcy i mieszkanki mieli możliwość wzięcia udziału w **badaniu ankietowym** (w formie papierowej oraz elektronicznej) na temat diskutowanych terenów. Ankiety papierowe były dostępne w urzędzie i podczas spotkań konsultacyjnych, ale urząd dodatkowo wysłał ją (wraz z broszurą informacyjną) do właścicieli i właścicielek działek objętych planem. Łącznie mieszkańcy i mieszkanki wypełnili ponad 250 ankiet.

Podczas gminnego festynu zorganizowany został **punkt konsultacyjny**, w którym można było wypełnić ankietę i porozmawiać z przedstawiciel(k)ami urzędu o preferowanych kierunkach zagospodarowania terenów objętych konsultacjami.

Podobnie podczas kilku **zebrań sołeckich i osiedlowych** ich uczestnicy i uczestniczki mogli dowiedzieć się o trwających konsultacjach, zapoznać się z ich tematem i wyrazić swoją opinię.

W ramach procesu urząd zaplanował również **spacer badawczy** szlakiem najbardziej problematycznych miejsc w obrębie planu. Na jego koniec posadzono wspólnie pamiątkowe drzewo.



Na zakończenie konsultacji odbyło się **spotkanie otwarte**, podczas którego podsumowano przebieg procesu i zebrane opinie mieszkańców i mieszkank. Ze względu na niską frekwencję zorganizowano kolejne, tym razem o bardziej warsztatowym charakterze, które cieszyło się znacznie większym zainteresowaniem. Podczas tego spotkania rozmawiano w grupach o problemach przestrzennych zidentyfikowanych w trakcie konsultacji i o możliwościach ich rozwiązania, a także zbierano pomysły uczestników i uczestniczek na przyszłe zagospodarowanie terenów objętych planem.

Jak podsumowano konsultacje?

Ankiety oraz spotkania konsultacyjne i warsztatowe dostarczyły urzędowi konkretnych uwag i propozycji do wykorzystania w procesie tworzenia założeń do planu miejscowego. Podsumowanie całego procesu i zebranych pomysłów znalazło się w **raporcie** udostępnionym na stronie urzędu.

Więcej informacji

Informacje o konsultacjach na stronie projektu „Przestrzeń dla Partycypacji 2”:

<https://partycypacjaobywatelska.pl/przestrzen/uczestnicy/mrocza/>

Podsumowanie konsultacji na stronie gminy: <http://mrocza.pl/konsultacje-spoeczne-dot-zmiany-miejscowego-planu-zagospodarowania-przestrzennego-terenu-pomiedzy-u.html>

Radom (woj. mazowieckie)

Co konsultowano?

Konsultacje w Radomiu, które odbyły się między czerwcem 2019 roku a marcem 2020 roku, dotyczyły **projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego w czterech obszarach tematycznych**: przekształceń funkcjonalnych, terenów zieleni i ochrony dolin rzek, transportu oraz śródmieścia.

Jak konsultowano?

Konsultacje poprzedziły rozbudowane **działania promocyjno-informacyjne**. Wszystkie informacje dotyczące poszczególnych etapów procedury planistycznej oraz samego procesu zamieszczano na bieżąco na stronach miejskich. Przygotowana została broszura informacyjna oraz plakaty i ulotki, a także **seria animowanych filmów o planowaniu przestrzennym**, materiał edukacyjny do szkół oraz **zabawa urbanistyczna**, które stworzono z myślą również o kolejnych pracach planistycznych w mieście.



ZABAWA URBANISTYCZNA

Jak uzyskać ład przestrzenny?
Co to jest RYTM
Rytm znajdujemy w architekturze czy muzyce. W urbanistyce rytm stosuje się, aby uzyskać ład przestrzenny. Budynki i drzewa ustawione w sposób powtarzalny tworzą wrażenie harmonii i estetyki. Dzięki temu są pozytywnie odbierane.

Żeby miasto nie było nudne
Co to jest DOMINANTA?
Miasto składające się z jednolitych układów urbanistycznych i podobnych do siebie budynków byłoby nudne. Aby uzyskać miasto malownicze, zwiększa się ilość domów, stądże dominanta - zazwyczaj, aby wyróżnić ważne obiekty.

Ciche miejsca w mieście
Co to jest KWARTAL?
Kwartal to przestrzeń między ulicami przeznaczona pod zabudowę. Zwiarta zabudowa kwartału tworzy podwórze, będące otwartą przestrzenią o charakterze półprywatnym. Dobrze zagospodarowane zielone podwórca mogą być cichymi miejscami relaksu mieszkańców.

Dlaczego lubimy stare miasta?
Co to jest PIERZĘJA?
Pierzęja to zwarty ciąg budynków użytkowanych wokół ulicy lub placu. Pierzeje pełnią ważną rolę w urbanistyce. Zapewniają ład i harmonię ulicom i placom. Są charakterystyczne dla starych miast. Półki sklepów i usług w parterach są atrakcyjne dla użytkowników.

Wnętrza urbanistyczne
Co to jest ULICA?
Ulica to linowa wnętrze urbanistyczne. Aby była czytelna, musi być wyznaczona przez budynki, najlepiej tworzące pierzeje. Ulica pełni w mieście bardzo ważną rolę. Powinna być nie tylko ciągłem komunikacyjnym, ale też miejscem pełnym życia.

Wnętrza urbanistyczne
Co to jest PLAC?
Plac to wnętrza urbanistyczne o kształcie centralnym. Aby plac był czytelny, musi mieć pierzeje. Plac to najważniejsze przestrzenie publiczne miasta. Sportiska, handel, życie miejskie. Tym funkcjom placów sprzyja ich pieszny charakter.

ZABAWA URBANISTYCZNA Przygotuj: 9 pudełek po zapalniczkach (budynki) Latarek (słońce) Lusterko (woda) Piasek (kształtowanie terenu)	PIERZĘJA Włóż pudełka i ułóż z nich ulicę i plac z jednakowymi pierzejami. Pamiętaj, że zwarte pierzeje korzystnie oddziałują na miasto.
RYTM Ułóż pudełka tak, by tworzyły rytm. Spróbuj uzyskać nieoczywiste lecz rytmiczne zestawienie elementów. Inspiruj się muzyką.	ULICA Włóż pudełka i ułóż z nich ulicę, czyli wnętrza urbanistyczne linearne. Postaraj się, żeby była jednoznacznie wyznaczona przez budynki.
DOMINANTA Włóż pudełka, ułóż je tak, aby jedno z nich dominowało względem innych. Wykorzystaj różne warianty dominacji, nie tylko wysokościowy.	PLAC Z pudełek ułóż plac, czyli wnętrza urbanistyczne o formie centralnej. Weź pod uwagę, że wielkość placu powinna odpowiadać wysokości zabudowy.
KWARTAL Włóż pudełka i ułóż z nich kwartał zabudowy miejskiej w ten sposób aby jego wnętrza zapewniało prywatność mieszkańcom.	Życzymy dobrej zabawy

Pierwszą częścią konsultacji były **wakacyjne sondaże uliczne** prowadzone w punktach konsultacyjnych ustawionych w różnych miejscach miasta, m.in. podczas imprez plenerowych. Sondaże dotyczyły: zagospodarowania śródmieścia i miejskich ogródków działkowych, preferencji w zakresie przemieszczania się po mieście oraz rodzajów i miejsc wypoczynku, które powinny być rozwijane w mieście – dla każdego z tych tematów urząd przygotował osobne ankiety. Łącznie w sondażach udział wzięło około 400 osób.

Kolejnymi elementami procesu były: **spacer badawczy** po cennych terenach zieleni w mieście, **mobilne i stacjonarne punkty konsultacyjne**, w których mieszkańcy i mieszkanki mogli wypełnić ankietę papierową, a także **ankieta internetowa** dostępna na stronie miasta w czasie trwania konsultacji.

W trakcie konsultacji przeprowadzono także **warsztaty World Café** dla przedstawicieli i przedstawicielek instytucji miejskich oraz radomskiej młodzieży. Celem pierwszych warsztatów było wskazanie uwarunkowań i kierunków rozwoju miasta, a drugich – poznanie opinii młodych mieszkańców i mieszkanek na temat zieleni, rekreacji i wypoczynku w mieście.

Jak podsumowano konsultacje?

W ramach konsultacji powstało ogólne sprawozdanie – **raport** zawierający opinie i propozycje dotyczące przedmiotu projektowanego studium, a także krótka **broszurka** zbierająca wyniki wakacyjnego sondażu.

Więcej informacji

Informacje o konsultacjach na stronie projektu „Przestrzeń dla Partycypacji 2”:

<https://partycypacjaobywatelska.pl/przestrzen/uczestnicy/radom/>

Podsumowanie konsultacji na stronie miasta:

<https://mpu.radom.pl/studium/studium/konsultacje-studium/>